

Warszawa, 20.03.2023 r.

Joanna Pyszna

Streszczenie rozprawy doktorskiej
„Duchowość zakonna Zgromadzenia Sióstr
Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa”

Teologia życia konsekrowanego ewoluowała na przestrzeni wieków. Na jej kształt miały wpływ dominujące w danym momencie dziejowym poglądy teologiczne oraz wizje eklesjologiczne. Teologia ta rozwijała się również pod wpływem osobistego doświadczenia wielu chrześcijan, którzy otworzywszy się na działanie Ducha Świętego, odczytywali „znaki czasu” i w sposób natchniony odpowiadali na najpilniejsze potrzeby danej epoki. W rozważaniach nad duchowością zakonną warto zwrócić uwagę na polskie szkoły duchowości. Wprawdzie większość z nich nie może pochwalić się wielowiekową tradycją, ale mimo to ich przedstawiciele zdołali wypracować własną, dojrzałą teologicznie doktrynę życia duchowego. Do takich rodzin zakonnych zalicza się Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa, założone w drugiej połowie XIX wieku przez matkę i córkę, Błogosławioną Celinę z Chludzińskich Borzęcką i Służebnicę Bożą Jadwigę Borzęcką, którego duchowość została przedstawiona w niniejszej rozprawie doktorskiej.

Studium wybranego zagadnienia dokonano na podstawie pism założycielek i przełożonych generalnych, korespondencji sióstr oraz dokumentów zgromadzenia powstałych do roku 2016. Argumentem przemawiającym za podjęciem niniejszego tematu był brak kompleksowego opracowania duchowości sióstr zmartwychwstank. W pracy zastosowano metodę analityczno-syntetyczną. Rozprawa liczy ponad 450 stron i składa się z czterech rozdziałów.

W pierwszym rozdziale ukazano duchowość sióstr zmartwychwstank w kontekście duchowości zakonnej jako takiej. Do elementów duchowości zmartwychwstańskiej, wpisujących się w naturę życia zakonnego, należą: dążenie do świętości, profesja rad ewangelicznych, życie wspólnotowe oraz naśladowanie Maryi. Pominęto tutaj naśladowanie Jezusa Chrystusa, ponieważ aspekt ten został szczegółowo przedstawiony w dalszej części rozprawy.

W drugim rozdziale zaprezentowano elementy, które decydują o specyfice duchowości zmartwychwstańskiej. Zaliczają się do nich: prymat miłości, proces chrystoformizacji ukierunkowany na osiągnięcie mistycznego zjednoczenia z Chrystusem, życie duchem ośmiu błogosławieństw oraz misja apostołska. Ta część pracy stanowi zasadniczą część rozprawy.

Życie duchowością zgromadzenia wymaga odpowiedniego przygotowania, stąd w trzecim rozdziale przedstawiono proces formacji, jaki przechodzi każda zmartwychwstanka. Omówiono jego poszczególne etapy oraz zasady, zgodnie z którymi siostry są formowane. Analiza ta została poprzedzona nakreśleniem kryteriów przyjęcia do zgromadzenia oraz wyjaśnieniem, w jaki sposób siostry rozumieją wezwanie do budzenia powołań. W rozdziale tym uwzględniono także formacyjną rolę przełożonych i mistrzyń oraz krótko scharakteryzowano specjalne środki formacyjne przeznaczone dla sióstr liderek.

Rozdział czwarty został poświęcony źródłom i środkom rozwoju życia duchowego. Na pierwszy plan wyłaniają się tu sakramenty Eucharystii oraz pokuty i pojednania. Uprzywilejowane miejsce zajmuje modlitwa, zwłaszcza adoracja Najświętszego Sakramentu. Innymi, nie mniej ważnymi, praktykami są czytanie duchowne oraz rekolekcje i dni skupienia.

Przeprowadzone badania pozwoliły wyróżnić specyficzne cechy duchowości zmartwychwstańskiej. Bazując na doktrynie ks. Piotra Semenki, odnosząc się do nauczania wybitnych teologów i przykładu życia świętych oraz czerpiąc ze swojego doświadczenia, zmartwychwstanki wypracowały własną duchowość. Składają się na nią prymat miłości oraz orientacja życia sióstr na dążenie do mistycznego zjednoczenia z Chrystusem, osiąganego w procesie chrystoformizacji. Cechą charakterystyczną swej duchowości zmartwychwstanki uczyniły ponadto wezwanie do introspekcji opartej na specyficznej antropologii poznania. Wniknięcie w siebie uznały za warunek pokonania przeszkód stojących na drodze do zjednoczenia z Bogiem, jak też podjęcia owocnej współpracy z Jego łaską. Podkreślały, iż współzycie z Jezusem wymaga najpierw dogłębnego poznania siebie – własnego nicstwa i nędzy – które prowadzi do uznania swej niemocy i wystrzegania się czynności własnej oraz uzdalnia do szukania i pełnienia jedynie woli Bożej. Poza tym siostry uważały za istotne życie zgodne z duchem ośmiu błogosławieństw.

Zmartwychwstanki opowiedziały się za twierdzeniem, że szczytowym stopniem rozwoju życia duchowego człowieka jest życie mistyczne, który to stan, pod pewnymi warunkami, może osiągnąć każdy. Opierając się na tym przekonaniu przyjęły, że celem życia sióstr jest nie tylko zewnętrzne naśladowanie Jezusa Chrystusa, ale przede wszystkim upodobnienie się do Niego na gruncie nadprzyrodzonym. W tym kluczu życie zmartwychwstanek należy rozumieć jako proces chrystoformizacji, wewnętrznej transformacji, przebóstwienia, w którym każda siostra ma stać się *alter Christus*, a więc całkowicie przemienić się w Chrystusa i trwać z Nim w mistycznej jedności. Tym sposobem wkracza w nową jakość życia pozbawionego wpływu grzechu i śmierci. W tym stanie nie czyni już nic sama z siebie, ale doskonale współdziała

z Bogiem, zaś jej wola staje się w pełni zgodna z wolą Bożą. Wtedy dopiero może oznajmić: „Żyję już nie ja, lecz żyje we mnie Chrystus!” (Ga 2,20).

W powołanie zmartwychwstanki wpisuje się również naśladowanie Najświętszej Maryi Panny, które w swoim najgłębszym wymiarze oznacza wejście w misterium Jej życia, odtworzenie w swoim wnętrzu tego, co w Niej dokonało się w sposób fizyczno-duchowy. Życie Maryi ma urzeczywistnić się w każdej siostrze do tego stopnia, aby stała się ona *altera Maria*, drugą Maryją. Naśladowanie Maryi jest kolejną ważną cechą zmartwychwstańskiej tożsamości.

Na duchowość zgromadzenia składają się także konkretne formy apostołstwa. Dla zmartwychwstanków priorytetem jest edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży. Od ponad 130 lat siostry prowadzą przedszkola, szkoły podstawowe i średnie, internaty, bursy, ochronki, sierocińce i świetlice, w których stosują własny system wychowawczy. Szczególne miejsce w ich pracy pedagogicznej zajmuje katechizacja. Mimo iż zmartwychwstanki nie zaliczają się do typowych zgromadzeń misyjnych, to w odpowiedzi na apele misyjne Kościoła wyruszyły do Bułgarii (1891), Argentyny (1961), Białorusi (1995) i Tanzanii (2004). Siostry były przejęte także losem polskich emigrantów – aby wspierać Polonię udały się do Stanów Zjednoczonych Ameryki (1900) oraz Anglii, Australii i Kanady (1951). W USA założyły szpital, dzięki czemu na szeroką skalę rozwinęły posługę wśród chorych. Na uwagę zasługuje również działalność naukowo-wydawnicza zmartwychwstanków. Siostry publikowały książki i artykuły z zakresu pedagogiki, teologii, historii oraz duchowości zgromadzenia, filologii polskiej i klasycznej, architektury sakralnej i prawa kanonicznego. Tworzyły obrazy i plakaty religijne oraz rysunki na potrzeby prowadzenia katechezy. Grupa poetek pisała wiersze, które ukazały się w osobnych tomikach lub jako część publikacji okolicznościowych. Siostry służyły bliźnim również przez prowadzenie rekolekcji i dni skupienia. Ważnym obszarem działalności apostołskiej zmartwychwstanków była ponadto posługa w parafiach. Siostry starały się też włączać w nową ewangelizację. Reasumując, zmartwychwstanki podjęły liczne posługi adekwatne do potrzeb chwili, zapisując się na kartach historii jako gorliwe apostołki Chrystusa Zmartwychwstałego, zagorzałe ambasadorki Dobrej Nowiny, nieustrudzone służebnice braci i sióstr.

Handwritten signature in black ink, consisting of the name 'Joanna' followed by a stylized surname 'Tyśka'.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Warsaw, 20.03.2023

Joanna Pyszna

Summary of the Doctoral Thesis
“Religious Spirituality of the Congregation of the Sisters
of the Resurrection of Our Lord Jesus Christ”

Theology of consecrated life has evolved during the ages. It has been shaped by the theological views dominating at that time of history and ecclesiological visions. This theology also developed because of personal experience of many Christians, who having opened themselves to the Holy Spirit, interpreted the “signs of time” and responded to the needs of the given period in a godly way. When pondering upon the religious spirituality, it is worth to look at Polish schools of spirituality. Even though most of them do not have a tradition of many centuries, their representatives have managed to work out their own, theologically mature doctrine of spiritual life. Among such congregations are the Sisters of the Resurrection of Our Lord Jesus Christ, founded in the second half of the 19th century, by the mother and daughter, Blessed Celina nee Chłudzińska Borzęcka and the Venerable Jadwiga Borzęcka. The spirituality of the Congregation has been presented in this doctoral thesis.

The topic has been analysed on the basis of the writings of the Foundresses and superior generals, letter correspondence of the sisters and the documents of the Congregation until the year 2016. The argument for undertaking this topic was the lack of complex study of the spirituality of the Sisters of the Resurrection. The analytical-synthetic method has been used in this work. The thesis is composed of 450 pages and made of four chapters.

The first chapter shows the spirituality of the Sisters of the Resurrection in the context of the spirituality of religious communities. Elements of the Resurrectionist spirituality, which is a type of spirituality developed by a religious order, are the following: striving for sainthood, profession of evangelic counsels, community life and imitating the Virgin Mary. The aspect of imitating Jesus Christ has been omitted here because it has been presented in detail in the next part of the thesis.

In the second chapter elements which are decisive for the specific character of the Resurrectionist spirituality have been outlined. These include: the primacy of love, a process of becoming like Christ (oriented at achieving mystical unity with Him), living the spirit of the Eight Beatitudes and an apostolic mission. This part is the core of the thesis.

Living the spirituality of the Congregation of the Sisters of the Resurrection requires an adequate preparation, and so in the third chapter the process of formation that each sister undergoes has been described. The given stages and their principles have been discussed, according to which the sisters are formed. This analysis is preceded by determining the criteria of being accepted into the Congregation and an explanation how the sisters understand the call to encourage new religious vocations. In this chapter a formative role of the superiors and mistresses has been included. Furthermore, special training tools for sisters leaders are outlined.

The fourth chapter is devoted to the resources for developing the spiritual life. The most important role is given to the sacraments of Eucharist and penance and reconciliation. Prayer also occupies a special place, in particular the adoration of the Holy Sacrament. Other, also important practices, include reading of texts on religious topics, retreats and prayer days.

The research enabled to distinguish specific aspects of the Sisters of the Resurrection spirituality. Basing on the doctrine of Fr. Piotr Semenenko, and referring to renowned theologians, the life example of the saints, and by drawing from their own experiences, the Sisters of the Resurrection developed their own spirituality. It includes the primacy of love and orienting one's life to a mystical unity with Christ in the process of becoming like Him. A unique aspect of this spirituality is also a call to introspection, based on a specific anthropology of cognition. They saw it was essential to look into oneself, in order to overcome obstacles standing in the way of uniting with God, as well as undertake a fruitful cooperation with His grace. They emphasized that a life with Jesus requires firstly to get to know oneself profoundly, i.e., understand one's own nothingness and misery which leads to acknowledging one's helplessness, refraining from one's own activity and enables to look for God's will and fulfil it as the only point of reference. What is more, the sisters thought that living in the spirit of the Eight Beatitudes is important.

The Sisters of the Resurrection supported the idea that the greatest achievement of the spiritual growth is a mystical life and this state, under certain conditions, can be achieved by all. Based on this conviction, they assumed that the purpose of the life of the sisters is not only to imitate Christ on the outside but foremost to become like Him on the supernatural level. Adopting this perspective, one should perceive the life of the Resurrection Sisters as the process of an inner transformation, deification through which each sister should become *alter Christus*, and so totally transform into Jesus and remain in mystical unity with Him. In this way, she enters a new quality of life free from sin and death. In this state, she does nothing by herself but works with God harmoniously and her will is fully conform with God's will. Only then can she say: "I no longer live, but Christ lives in me!" (Gal 2:20).

Imitating the Virgin Mary is a part of the vocation of the Sister of Resurrection, which in its deepest sense means the entrance into the mystery of Her life, recreation the interior of the sister what was done in Mary in a physical-spiritual way. The life of Mary is to be embodied in each sister to such a degree that she will become *altera Maria*. Imitating Mary is another important quality of the Resurrectionist identity.

The spirituality of the congregation is linked to specific forms of apostolate. For the Sisters of the Resurrection the priority is the education of children and youth. For over 130 years they have been running kindergartens, primary and secondary schools, dormitories, orphanages and day care centres, where they apply their own educational system. Catechism lessons take a special place in their educational work. Even though they are not a typical missionary congregation, in response to the missionary appeals of the Church, they went to Bulgaria (1891), Argentina (1961), Belarus (1995) and Tanzania (2004). They were also concerned with the fate of the Polish immigrants, so to support the Polish diaspora, they went to the United States of America (1900) and to England, Australia and Canada (1951). In the USA, they established a hospital and so they started to help the sick widely. It is worth to note that they also have a publishing activity. Sisters have published books and articles in pedagogics, theology, history and spirituality of the Congregation, Polish and classic philology, sacral architecture and canon law. They created paintings and religious posters as well as drawings, for the need of religious instruction. A group of poets wrote poetry, which were published in individual volumes or as a part of series. They served people by running spiritual retreats as well. The important part of their apostolate was also parish work. Furthermore, they tried to contribute to the new evangelisation. To sum up, the Sisters of the Resurrection undertook many forms of service, needed at the moment. They have their place in history as zealous apostles of the Risen Christ, ardent ambassadors of the Good News, tireless servants of brothers and sisters.

A handwritten signature in black ink, reading "Joanna Fysma". The signature is written in a cursive, flowing style. The first name "Joanna" is written in a large, elegant script, and the last name "Fysma" is written in a similar but slightly more compact style. The signature is positioned at the bottom right of the page.

